

EUCHARISTIA - STREDOBOD KREŠŤANSKÉHO ŽIVOTA

1. Úcta

Ľudia od počiatku uctievali Boha - oslavovali ho a klaňali sa mu prinášaním obetí. Obeta je vrcholným úkonom náboženstva a nábožnosti. Bez obety niet náboženstva! Keďže Pán Ježiš priniesol ľudstvu dokonalé náboženstvo, ustanovil aj dokonalú obetu. Dokonalý je ten, kto obetu prináša a dokonalý je aj obetný dar. Ježiš Kristus je zároveň obetným darom i obetujúcim. **Svätá omša je jediná, dokonalá a ustavičná obeta Nového zákona, pri ktorej Pán Ježiš za nás nebeskému Otcovi obetuje svoje vlastné telo a svoju vlastnú krv pod spôsobmi chleba a vína.** Sv. omša je tá istá obeta, ktorú Pán Ježiš raz navždy priniesol na oltári kríža, a tak svet vykúpil. Na kríži sa Pán Ježiš obetoval krvavým spôsobom, na oltári sv. omšou sa táto jediná Kristova obeta obnovuje, sprítomňuje a aktualizuje, ale nekrvavým, tajomným, sviatostným spôsobom.

2. Názvy Eucharistie

V Starom zákone sa nachádza viacero predobrazov Eucharistie. Patrí tu napr. manna (Ex 16, 12) alebo obeta Melchizedecha (Gn 14, 18 n.), alebo hostina na Pánovom vrchu s vínom najjemnejším (Iz 25, 6). Za čias Ježiša Krista bola Eucharistia prítomná už nie ako predobraz, ale ako historická udalosť počas Poslednej večere (nekrvavým spôsobom) a na kríži (krvavým spôsobom). V čase Cirkvi je Eucharistia prítomná natrvalo ako sviatosť. Rozmanitosť pomenovaní Eucharistie odzrkadľuje nevyčerpatel'né bohatstvo tejto sviatosti, pričom každé pomenovanie Eucharistie dáva dôraz na určitý aspekt, ktorým sa táto sviatosť vyznačuje. Samotné slovo eucharistia sa skladá z gréckych slov *eu* (dobrý) a *charis* (dar), a preto sa dá preložiť ako „dobrý dar“. Grécke slovo *eucharistein* už v 1. storočí malo význam „ďakovať“. Po prvýkrát bolo slovo Eucharistia v náboženskom význame použité v spise Didaché okolo roku 100. Cirkevní otcovia na označenie Eucharistie používali pojem „Kristovo tajomné telo“ (lat. *Corpus mysticum Christi*). Neskôr, keď bolo potrebné dať do popredia skutočnú prítomnosť Krista v Eucharistii, „došlo k tomu, že Eucharistia sa začala označovať termínom Opravdivé telo (lat. *Verum corpus*), kým termín Kristovo tajomné telo (lat. *Corpus mysticum Christi*) postupne prešiel na Cirkev“. Ďalšie označenia Eucharistie ako Pánova večera, lámanie chleba a eucharistické zhromaždenie (porov. 1Kor 11,20; Lk 24,35; 1Kor 11,17-34) dávajú do popredia aspekt stolovania a večere, ktorú Pán slávil so svojimi učeníkmi v predvečer svojho umučenia. Názvy svätá obeta, obeta chvály a svätá božská liturgia pripomínajú, že Eucharistia je pamiatkou (memoriale) jedinej obety Krista Spasiteľa, jeho umučenia a zmŕtvychvstania, ktorá sa sprítomňuje pri slávení svätých tajomstiev (porov. KKC 1330). Eucharistia spája veriaceho s Kristom, preto sa nazýva aj prijímanie (*communio*), sväté veci (*sancta*), liek nesmrteľnosti a viaticum (pokrm na cestu) (porov. KKC 1331). Svätá omša (*sancta missa*) je taktiež pomenovaním Eucharistie, „pretože liturgia, v ktorej sa uskutočňuje tajomstvo spásy, sa končí poslaním veriacich (*ite, missa est* – „id'te...“)

3. Ustanovenie a podstatné prvky Eucharistie

Tri synoptické evanjeliá (porov. Mt 26,26-28; Mk 14,22-24; Lk 22,15-20) a svätý apoštol Pavol (porov. 1Kor 11,23-25) nám zanechali opis ustanovenia Eucharistie. Sám Ježiš Kristus svojimi slovami nad chlebom a vínom dosvedčil, že je prítomný pod spôsobom chleba a vína. Tieto slová ustanovenia Katolícka cirkev považuje a vždy aj považovala za historické a chápe ich a vždy ich aj chápala v doslovnom význame, teda tak, ako ich chápali už Otcovia. Kódex kánonického práva z roku 1983 (CIC 83 - *Codex Iuris Canonici*) uvádza, že sám Kristus v najsvätejšej Eucharistii je prítomný, obetovaný a prijímaný (rozmer kristologický) a skrze túto sviatosť Cirkev žije a rastie. V

eucharistickej obete, pamiatke Pánovej smrti a jeho zmŕtvychvstania, sa neustále sprítomňuje obeta kríža a zároveň pramení a vrcholí celý kult a kresťanský život. Eucharistia je preto najvznešenejšou spomedzi sviatostí (*Augustissimum Sacramentum*). Táto sviatosť zároveň naznačuje a uskutočňuje jednotu Božieho ľudu a buduje celé Kristovo telo v čase a priestore (rozmer ekleziologický) a má centrálné postavenie medzi sviatosťami, pretože každá sviatosť a každé dielo apoštolátu s ňou súvisia a sú na ňu zamerané (porov. CIC kán. 897). Medzi podstatné znaky sviatostnosti Eucharistie patrí vonkajší znak, ktorý tvoria spôsoby chleba a vína (matéria) a konsekračné slová (forma), ktoré svojím účinkom zotrývajú. Vnútnym znakom je milosť, ktorú vonkajší znak označuje a spôsobuje (porov. Jn 6, 27 n.). Slová ustanovenia tejto sviatosti „*Toto robte na moju pamiatku.*“ (Lk 22,19; 1Kor 11,24) pochádzajú od samotného Krista. Ježiš Kristus počas Poslednej večere ustanovil za matériu Eucharistie chlieb a víno tým, že ich premenil na svoje telo a na svoju krv. (CIC kán. 924, § 2. *Chlieb musí byť čisto pšeničný a nedávno upečený, tak aby nebolo nijaké nebezpečenstvo pokazenia.* CIC kán. 924, § 3. *Víno musí byť prírodné z plodov viniča a nepokazené.*) Cirkev túto prax pri slávení Eucharistie zachovala (porov. CIC kán. 924, §1) a stanovila, že nie je absolútne dovolené (*nefas est*) konsekrovať jednu matériu bez druhej, a preto ich je potrebné konsekrovať spoločne.

4. Sv. omša sa skladá: z bohoslužby slova a z bohoslužby obety

Bohoslužba slova sa za starých časov volala aj „omšou katechumenov“. V nej nás svojím slovom oslovuje sám Boh a my mu odpovedáme, najmä vyznaním viery a modlitbou. Obetné dary, ktoré sa na premenenie pripravujú sú: chlieb, víno a voda. Chlieb musí byť pšeničný, v latinskom obraze nekvasený. Víno musí byť plodom viniča, do ktorého sa vlieva kvapka vody. Bez týchto obetných darov nemožno sláviť sv. omšu.

Najsvätejšou chvíľou sv. omše je eucharistická modlitba, počas ktorej pôsobením Ducha Svätého a mocou slov Pána Ježiša, Kristus prichádza na oltár a obetuje sa za nás. Kristova obeta sa sv. omšou uskutočňuje dvojitém premenením, najprv chleba a potom vína. Kristova obeta sa takisto nemôže uskutočniť bez biskupa alebo kňaza! „Koncelebrácia“ je slávenie sv. omše viacerými kňazmi, z ktorých jeden musí byť hlavným celebrantom, čiže musí eucharistickej slávnosti predsedat’.

5. Sv. omšu slávime pozorne, nábožne a aktívne

Na sv. omšu neprichádzame len z povinnosti, ale predovšetkým z lásky k Pánu Ježišovi. On povedal: „Keď urobíte všetko, čo sa vám prikázalo povedzte: Sme neužitoční sluhovia; urobili sme, čo sme boli povinní urobiť.“ (Lk 17,10) Pozorne slávime sv. omšu, keď sledujeme kňaza a počúvame ho. Sledujeme, čo sa deje na oltári. Nábožne a aktívne slávime sv. omšu, keď sme na nej prítomní nielen telom, ale aj dušou a srdcom. Keď nie sme na sv. omši iba ako pozorovatelia alebo diváci, ale sa do jej slávenia aj nábožne a aktívne zapájame podľa liturgických predpisov, odpoveďami na pozdravy a výzvy kňaza, plnením úloh, ktoré nám boli zverené pri jej slávení, zapájaním sa do spevu a pod. Sv. omša nikdy nie je záležitosťou iba kňaza, ale aj zhromaždeného Božieho ľudu. Preto máme spolu s kňazom prinášať Bohu obetu nekonečnej ceny. Sv. omšu však nestačí iba sláviť, sv. omšu treba aj žiť, čiže ku Kristovej obeti pridružovať hoci i drobné a nepatrné obete svojho každodenného života. Tak sa náš život stáva ustavičnou a Bohu milou duchovnou bohoslužbou. Je veľký rozdiel sv. omšu živo sláviť a sledovať jej prenos rádiom alebo televíziou. Sledovať prenos sv. omše je užitočné pre chorých a iných, čo sa sv. omše nemôžu zúčastniť, ale takéto sledovanie sv. omše nemôže nahradiť jej živé slávenia. Takýmto sledovaním prenosu sv. omše nemožno ani splniť príkaz o jej slávení v nedeľu a v prikázané sviatky.

(POZOR!!! na dišpenz, ktorý udelila KBS počas COVID-19).

Podľa svojich možností máme prichádzať na sv. omšu aj vo všedné dni, zvlášť v Advente a v Pôstnom období. Nábožnej účasti na sv. omši sa nemôže vyrovnat’ žiaden iný dobrý skutok! Bez sv. omše niet opravdivého kresťanského života a skúsenosť učí, že tí, čo zanedbávajú sv. omšu, sa stávajú v náboženstve povrchní a ľahostajní, ba vystavujú sa nebezpečenstvu straty viery.

Sväté prijímanie je obetná hostina, pri ktorej nám Pán Ježiš dáva požívať svoje vlastné telo a svoju vlastnú krv pod spôsobmi chleba a vína. Všetci sme pútnici do večnosti. Izraeliti, keď putovali púšťou do Prisľúbenej zeme, boli Bohom zázračne sýtení a napájaní. Podobne i my, putujúci Boží ľud potrebujeme na našej životnej ceste zázračný pokrm a nápoj, Oltárnu sviatosť. Plná účasť na sv. omši sa dosahuje práve sv. prijímaním. Prijímaním Eucharistie, ktorá je sviatosťou jednoty a lásky, dosahujeme predovšetkým silu a schopnosť splniť Kristov príkaz lásky.

6. Jestvuje vzdialená a bezprostredná príprava na sv. prijímanie

Vzdialenou prípravou na sv. prijímanie je vlastne celý náš kresťanský život, ktorý je zameraný na Pána Ježiša tak, že s ním chceme žiť v priateľstve, že sa mu chceme páčiť, že túžime byť mu na radosť. Bezprostredná príprava na sv. prijímanie nespočíva iba v tom, že sa pomodlíme isté prípravné modlitby, ale predovšetkým v nábožnom slávení celej sv. omše. Cirkev nás veľmi povzbudzuje k častému sv. prijímaniu, pravda hodnému a užitočnému. Dokonca nám umožňuje v tom istom dni pristúpiť i druhýkrát ku sv. prijímaniu vo sv. omši, ak ju celú nábožne slávime. Cirkev chce takto, aby sme aj pri opätovnom slávení sv. omše v tom istom dni mali plnú účasť na nej, ktorá sa vždy dosahuje sv. prijímaním.

Pri niektorých slávnostnejších príležitostiach Cirkev tiež dovoľuje sv. prijímanie pod obidvoma spôsobmi, tak sa zvyrazňuje jeho obetný ráz a charakter obetnej hostiny. Treba vedieť, že ide o jediné sv. prijímanie. Kto prijíma len pod spôsobom chleba, neprijíma menej, a kto prijíma aj pod spôsobom vína, neprijíma viac. V Oltárnej sviatosti je prítomný celý, živý a oslávený Kristus, čiže jeho božstvo i oslávené človečenstvo. Celý, živý a oslávený Kristus je prítomný pod spôsobom chleba, ako i pod spôsobom vína. Celý, živý a oslávený Kristus je takisto prítomný v každej časti svätých spôsobov, ktoré vznikli ich rozdelením. Preto treba dávať pozor aj na omrvinky.

Spasiteľné je i viackrát v živote si vykonať pobožnosť „deviatich prvých piatkov v mesiaci“, zvlášť sa odporúča deťom po prvom sv. prijímaní a birmovancom počas ich prípravy na prijatie sviatosti birmovania. Pán Ježiš totiž prisľúbil tým, čo si vykonajú túto pobožnosť milosť konečnej vytrvalosti - šťastnej smrti.

7. Vysluhovateľ Najsvätejšej Eucharistie

V súvislosti s vysluhovaním sviatosti Eucharistie je potrebné rozlišovať medzi vysluhovateľom celebrácie Eucharistie a vysluhovateľom podávania Eucharistie.

a) **Vysluhovateľ celebrácie (slávenia) Eucharistie:** Na základe príkazu Ježiša Krista „Toto robte na moju pamiatku.“ (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 24) má Cirkev povinnosť sláviť eucharistickú obetu. „Vysluhovateľom Eucharistie je sám Kristus - večný veľkňaz. On pôsobí prostredníctvom kňazov a prináša eucharistickú obetu.“ Schopnosť platne (ad validitatem) celebrowať eucharistickú obetu pramení z platnej vysviacky, ktorá ordinovaného ontologicky konfiguruje ku schopnosti konať in persona Christi (porov. CIC kán. 900, §1). K dovolenosti (ad liceitatem) je potrebné splniť podmienku, že kňaz nemá byť hatený kánonickým trestom a má slúžiť podľa predpísaných noriem (porov. CIC kán. 900, §2). Svätý Tomáš Akvinský a aj Tridentský koncil potvrdzujú, že len kňazi môžu vysluhovať Eucharistiu, lebo len oni sú vlastníkami konsekračnej moci.

b) **Vysluhovateľ podávania Eucharistie:** Podľa aktuálne platného kódexu medzi riadnych vysluhovateľov svätého prijímania na základe prijatej vysviacky patrí biskup, kňaz a diakon (porov. CIC kán. 910, §1). Ak si to pastoračná potreba Cirkvi vyžaduje (napr. nedostatok vysvätených služobníkov, choroba kňaza, veľký počet prijímajúcich), môžu byť vysluhovaním podávania Eucharistie poverení aj laici ako mimoriadni vysluhovatelia svätého prijímania, či už ide o akolytov alebo iných veriacich (porov. CIC kán. 910, §2). V pastorácii je potrebné rozlišovať medzi akolytmi a mimoriadnymi vysluhovateľmi. Je potrebné uvedomiť si, že farnosť, ktorá má akolytov, je farnosť na dobrej liturgickej úrovni. Mimoriadni vysluhovatelia sú len akousi „náhradou“ za akolytov. Situácia v našej diecéze však dokazuje, že stále vyhradujeme službu akolytu kandidátom kňazstva

a vo farnostiach ideme len akosi provizórne. V budúcnosti by bolo vhodné, keby boli aj vo farnostiach ustanovení akolyti, čo bude povzbudením nielen pre nich, ale aj povznesením samotnej farnosti a farníkov. Treba si tiež uvedomiť, že akolyta nie je ustanovený na to, aby bol len rozdávatelom prijímania pri svätej omši. To je len jedna z činností akolytu, aj to len mimoriadna. (CIC kán. 83, § 3. Kde to potreba Cirkvi vyžaduje, pri nedostatku služobníkov môžu aj laici, hoci nie sú lektori ani akolyti, zastávať niektoré ich služby, totiž vykonávať službu slova, viesť liturgické modlitby, udeľovať krst a rozdávať sväté prijímanie podľa predpisov práva).

8. Prijímateľ Eucharistie

Ku sv. prijímaniu môže pristúpiť:

- a./Kto sa nachádza v stave posväcujúcej milosti, čiže nemá na duši ani jediný ťažký hriech;
- b./Kto má nábožný a čistý úmysel;
- c./Kto zachová jednu hodinu pred sv. prijímaním eucharistický pôst.

Každý pokrstený, ktorému to právo nezakazuje (exkomunikovaní a postihnutí interdiktom po jeho uložení alebo vyhlásení trestu a iní, ktorí tvrdošijne zotrávajú v zjavne ťažkom hriechu), môže a musí byť pripustený na sväté prijímanie. Aby sa najsvätejšia Eucharistia mohla vysluhovať deťom, vyžadujú sa od nich dostatočné vedomosti a dôkladná príprava. Deťom nachádzajúcim sa v nebezpečenstve smrti možno vyslúžiť najsvätejšiu Eucharistiu, ak môžu rozoznať Kristovo telo od obyčajného pokrmu. Je povinnosťou predovšetkým rodičov a ich zástupcov, ako aj farára postarať sa, aby sa deti po dosiahnutí používania rozumu náležite pripravili a čo najskôr sa po predchádzajúcej sviatostnej spovedi posilňovali týmto božským pokrmom; úlohou farára je aj dozeráť, aby k svätému prijímaniu nepristupovali deti, ktoré nedosiahli používanie rozumu alebo ktoré nepovažuje za dostatočne pripravené. Kto si je vedomý ťažkého hriechu, bez predchádzajúcej sviatostnej spovede nesmie sláviť omšu ani prijímať Pánovo telo, ak nie je na to vážny dôvod a niet príležitosti vyspovedať sa; v tomto prípade si musí byť vedomý, že je povinný vzbudiť si úkon dokonalej ľútosti, ktorý zahrňa predsavzatie čo najskôr sa vyspovedať. Kto najsvätejšiu Eucharistiu už prijal, môže ju v ten istý deň prijať po druhý raz iba pri eucharistickom slávení, na ktorom sa zúčastňuje. Veľmi sa odporúča, aby k svätému prijímaniu pristupovali veriaci v samom eucharistickom slávení; mimo omše sa im však má vyslúžiť, keď ho z oprávneného dôvodu žiadajú, pri zachovaní liturgických obradov. Kto chce prijať najsvätejšiu Eucharistiu, má sa aspoň jednu hodinu pred svätým prijímaním zdržiavať akéhokoľvek pokrmu a nápoja iba s výnimkou vody a liekov. Tí, čo sú pokročilého veku alebo trpia nejakou chorobou, ako aj tí, ktorí ich opatrujú, môžu prijať najsvätejšiu Eucharistiu, hoci v predchádzajúcej hodine niečo požili. Každý veriaci po prvom prijatí najsvätejšej Eucharistie je povinný aspoň raz do roka pristúpiť k svätému prijímaniu. Veriaci, ktorí sa nachádzajú v nebezpečenstve smrti, pochádzajúcom z akejkoľvek príčiny, majú sa posilniť svätým prijímaním na spôsob viatika. Sväté viatikum sa chorým nemá príliš odkladať; duchovní pastieri majú horlivo dbať, aby sa chorí ním posilnili, kým sú pri plnom vedomí. Veriaci sa môžu zúčastniť na eucharistickej obete a pristúpiť k svätému prijímaniu v ktoromkoľvek katolíckom obrade pri zachovaní predpisu CIC 83 kán. 844 (§2: je dovolené veriacim, ktorým je fyzicky alebo morálne nemožné dostať sa ku katolíckemu vysluhovateľovi, prijať sviatosť pokánia, Eucharistie a pomazania chorých od nekatolíckych vysluhovateľov, v cirkvi ktorých sú uvedené sviatosť platné /napr. u pravoslávnych kňazov/).

Sviatostná prítomnosť Pána Ježiša trvá dovtedy, pokiaľ trvajú sv. spôsoby.

Účinky hodného sv. prijímania sú:

1. Zjednocuje nás s Kristom, ako i s tými, čo takisto prijímajú Eucharistiu.
2. Rozhojňuje v nás Boží život, čiže posväcujúcu milosť.
3. Zotiera z našej duše všedné hriechy.
4. Odpúšťa nám čiastku časných trestov za naše hriechy.

5. Pripravuje naše telo na budúce slávne vzkriesenie.
6. Udeľuje nám mnohé pomáhajúce milosti a oslabuje našu náchylnosť na zlé.

9. Duchovné sv. prijímanie

Svätý pápež Ján Pavol II. v encyklike o Ecclesia de Eucharistia (Cirkev žije z Eucharistie) hovorí, že „je vhodné v duši pestovať túžbu po eucharistickej sviatosti. Tu sa zrodila prax duchovného prijímania.“ (bod 34) Duchovné sv. prijímanie nie je alternatívou k sviatostnému prijímaniu, ale má k nemu podstatný vzťah. Duchovné sv. prijímanie popisuje sv. Tomáš Akvinský ako takú horlivú túžbu po prijatí Ježiša a jeho milujúcom objatí prostredníctvom Eucharistie, akoby ho skutočne prijali. Duchovné prijímanie, ako učí sv. Tomáš Akvinský a sv. Alfonz Liguori, vyvoláva účinky podobné sviatosti svätého prijímania v súlade s dispozíciou veriaceho. Avšak by bolo úplne nepochopením túžiť po duchovnom sv. prijímaní, keď máme možnosť ísť na sviatostné prijímanie.

Nech naša prítomnosť na sv. omši nie je, ako by sme boli cudzí a nemí pozorovatelia. Naučme sa spolu s kňazom prinášať ako obeť seba samých.

Na záver

Modlime sa:

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, zošli svoje hojné požehnanie na svätú Cirkev, na Svätého Otca a na všetko duchovenstvo. Udeľ priateľom, dobrodincom a všetkým spravodlivým dar vytrvať v dobrom, buď na pomoci umierajúcim, vysloboď duše z očistca a na všetky srdcia rozšír láskavé kráľovstvo svojej lásky. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

Kňaz: Z neba si im dal chlieb **Ľud:** *Ktorý má v sebe všetku slasť*

Modlime sa:

Pane Ježišu,

vo vznešenej Oltárnej sviatosti zanechal si nám pamiatku svojho umučenia a zmŕtvychvstania; prosíme ťa, -

pomáhaj nám uctievať tajomstvo tvojho tela a krvi s takou vierou a láskou, aby sme vždy pocítovali účinky tvojho vykupiteľského diela.

Lebo ty žiješ a kraľuješ na veky vekov. **Amen.**